

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО - ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи студентів
з дисципліни
«Адміністративне право»

Харків
ХНАДУ
2013

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО - ДОРОЖНІЙ
УНІВЕРСИТЕТ

До друку в світ дозволяю
Перший проректор

І.П. Гладкий

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи студентів
з дисципліни
«Адміністративне право»

Укладач

Л.В. Єрофєєнко

Відповідальний за випуск завідувач кафедри
Економіки підприємства

(І.А. Дмитрієв)

Харків
ХНАДУ
2013

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО - ДОРОЖНІЙ
УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи студентів
з дисципліни
«Адміністративне право»
(для всіх спеціальностей)

Затверджено
методичною радою університету,
протокол № ____ від _____ р.

Харків
ХНАДУ
2013

Укладач: Л.В. Єрофєєнко

Кафедра економіки підприємства

1. ВСТУП

Предметом навчальної дисципліни «Адміністративне право» - є сукупність суспільних відносин, які склалися в сфері державного управління.

Вивчення навчальної дисципліни з інтелектуальної власності передбачає:

по-перше, засвоєння специфічної фахової термінології, формування професійно грамотної юридичної мови – як важливого компонента правової культури майбутнього фахівця;

по-друге, розвиток логічного мислення, уміння аргументувати власну позицію, розвиток творчих нахилів студентів;

по-третє, вироблення елементарних навичок дослідницької діяльності, вкрай важливих для самовдосконалення та навчання у вузі.

Метою дисципліни є необхідність підготовки фахівців сфері управління, що працюватимуть в умовах побудови правової держави яга ринкової економіки, вивчення сукупності правових норм, які регулюють суспільні відносини і формуються під час забезпечення органами виконавчої влади реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, а також у процесі державного управління економічним, соціально-культурним та адміністративно-політичним будівництвом у державі.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- сутність адміністративного права, його зв'язок з державним управлінням;

- чинне адміністративне законодавство;

- функції та принципи державного управління;

- систему виконавчої влади, правове положення суб'єктів, що її здійснюють;

- форми та методи державного управління;

- поняття та види адміністративного примусу та адміністративної відповідальності;

- поняття та принципи адміністративного процесу, його структуру;

- способи забезпечення законності;

- спеціальні адміністративно-правові режими;

- особливості галузевого та міжгалузевого управління.

Уміти (згідно вимог ОКХ за напрямом та рівнем підготовки):

- тлумачити та застосовувати чинне адміністративне законодавство;

- правильно використовувати в практичній діяльності методи державного управління;

- готувати акти державного управління та приймати управлінські рішення, юрисдикційні та інші акти;

- здійснювати функції щодо забезпечення законності в державному управлінні, при розгляді справ про адміністративні правопорушення.

Мати уявлення (згідно вимог структурно-логічної схеми підготовки фахівця) про місце дисципліни в системі наукових знань та розвиток адміністративного права в Україні.

Результатом вивчення дисципліни є здобуття знань про особливості адміністративно-правового регулювання управлінських відносин та чинну

систему органів державного управління, форм і методів державного управління національною економікою, соціально - культурним та адміністративно-політичним устроєм, а також міжгалузевого державного управління; вміння застосовувати набуті теоретичні знання у вирішенні правових питань у практичній діяльності.

Методичні особливості читання курсу "Адміністративне право" полягають у вивченні норм чинного українського законодавства, вмінні їх застосування та спрямованості на виховання культури фахівця. Читання дисципліни спирається на раніше вивчену дисципліну "Правознавство" і використовується при підготовці до модульного контролю.

Для формування системи знань та уявлень застосовується цикл лекцій згідно з існуючою тематикою та семінарські (практичні) заняття, а також з проведенням індивідуальних консультацій.

Навчальна лекція - це логічно завершений, науково - обґрунтований і систематизований вигляд певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за необхідністю, засобами наочності та демонстрацією дослідів.

Семінарське заняття - це організаційна форма навчального заняття, на якому викладач організує обговорення із студентами питань з тем, визначених робочою програмою. Семінарські заняття проводяться у формі вирішення задач, дискусій, тренінгів, рольових ігор, «мозкових атак», обговорення, кейс-методів (метод аналізу конкретних ситуацій), презентацій та т.і.

Самостійна робота студентів - одна з форм організації навчання, основна форма оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових навчальних занять час за розкладом.

Поточний та підсумований контроль знань і вмінь здійснюється у формі:

- оцінювання знань студентів у процесі семінарських занять;
- оцінювання виконання індивідуального навчально-дослідницького

завдання;

- проведення проміжного (поточного) контролю;
- проведення підсумкового (модульного) контролю.

Усі види занять розроблено відповідно до положень Болонської декларації.

II. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1.

Предмет і система адміністративного права.

Адміністративне право як галузь права. Предмет адміністративного права. Метод адміністративного права. Особливості адміністративно-правового регулювання управлінських відносин.

Суб'єкт управління. Об'єкт управління. Адміністративне нормо-творення. Адміністрація розпорядництва. Адміністративні засоби правоохоронного характеру.

Система адміністративного права. Загальна частина адміністративного права. Особлива частина адміністративного права. Адміністративне право та інші галузі права. Наука адміністративного права.

Семінарські заняття

1. Історичний аспект становлення і розвитку адміністративного права.
2. Поняття адміністративного права. Співвідношення адміністративного права з іншими галузями права.
3. Поняття і сутність предмету адміністративного права.
4. Метод адміністративного права.
5. Співвідношення адміністративного права і адміністративного законодавства.
6. Роль і значення адміністративного права в умовах побудови демократичної, правової, соціальної держави Україна.

Основні завдання для самостійної роботи

Завдання на порівняння:

адміністративне право і кримінальне право;
адміністративне право і конституційне право;
адміністративне право і цивільне право;
адміністративне право і трудове право;
адміністративне право і фінансове право;
закони і укази Президента України;
укази і розпорядження Президента України;
постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України;
законодавчі і підзаконні нормативно-правові акти;
систематизація і кодифікація адміністративного законодавства;
матеріальні і процесуальні адміністративно-правові норми;
регулятивні і правоохоронні адміністративно-правові норми;
заборонні і дозвільні адміністративно-правові норми; виконання і використання адміністративно-правових норм;
додержання і застосування адміністративно-правових норм;
гіпотеза і диспозиція адміністративно-правової норми;
диспозиція і санкція адміністративно-правової норми;

дії та події як юридичні факти, що породжують, змінюють або припиняють адміністративно-правові відносини.

Продовжить думку:

Адміністративне право - це сукупність правових норм, які регулюють ...

Загальна частина адміністративного права об'єднує норми, які визначають (регулюють) ...

Джерела адміністративного права - це ...

За спрямованістю змісту адміністративно-правові норми поділяються на:

...

Кодекс адміністративного судочинства України був прийнятий ..., набрав чинності ...

За змістом адміністративно-правові норми поділяються на: ...

Гіпотеза адміністративно-правової норми - це ...

Застосування адміністративно-правових норм - це ...

Для виникнення адміністративно-правових відносин потрібна наявність

...

Адміністративно-правові відносини традиційно складаються із ...

Задачі

1. Громадянин К. звернувся до відділу соціального забезпечення із заявою про призначення пенсії; громадянин Н. оскаржив до суду накладене на нього адміністративне стягнення; громадянка В. звернулася до прокуратури із скаргою на несвоєчасну виплату заробітної плати; громадянин А. звернувся до директора підприємства із заявою про звільнення за власним бажанням.

Які правовідносини виникли у вищезазначених випадках? Надайте їх характеристику.

2. Громадянин К. звернувся до органів внутрішніх справ із проханням видати паспорт громадянина України; на громадянина С. було накладено штраф за безквитковий проїзд у громадському транспорті; Міністерство юстиції України зареєструвало політичну партію; на підприємстві працівниками податкової служби було проведено позапланову податкову перевірку.

Чи регулюються дані суспільні відносини нормами адміністративного права? Обґрунтуйте відповідь. Проаналізуйте вид та структуру даних адміністративно-правових відносин.

Модульний контроль

Заліковий модуль I, змістовий модуль I.

1. Адміністративне право слід вважати складовою:

А) приватного права;

Б) публічного права;

В) приватного права з елементами публічного;

Г) публічного права з елементами приватного.;

Д) взагалі немає правильної відповіді.

2. Які з ознак характеризують адміністративне право:

А) це найстабільніша галузь;

Б) це найдосконаліша галузь;

В) це найоб'ємніша галузь;

Г) це наймобільніша галузь;

Д) це найскладніша галузь.

Тема 2.

Адміністративно-правові норми та відносини

Поняття, види та особливості адміністративно-правових норм. Дія адміністративно-правових норм. Структура адміністративно-правових норм.

Джерела адміністративного права. Конституція України - основне джерело адміністративного права. Кодекс України про адміністративні правопорушення - особливе джерело адміністративного права.

Систематизація адміністративного права. Кодифікація. Інкорпорація. Поняття адміністративно-правових відносин. Ознаки адміністративно-правових відносин. Види адміністративно-правових відносин. Суб'єкти адміністративно-правових відносин. Адміністративна правоздатність та дієздатність суб'єктів. Об'єкти адміністративно-правових відносин. Зміст адміністративних правовідносин. Юридичні факти.

Семінарські заняття

1. Яким чином в адміністративно-правових відносинах проявляються особливості предмета і метода адміністративного права?

2. На підставі яких критеріїв можна поділити адміністративно-правові відносини на різні види?

3. Які адміністративно-правові відносини належать до вертикальних і горизонтальних? Чи можна додатково виділити договірні відносини?

4. Яким є механізм виникнення адміністративних правовідносин?

5. За якими критеріями можна поділити юридичні факти в адміністративному праві?

Основні завдання для самостійної роботи

1. Поняття та особливості адміністративно-правових відносин.

2. Структура адміністративно-правових відносин.

3. Види адміністративно-правових відносин.

4. Юридичні факти як підстави виникнення, зміни і припинення адміністративно-правових відносин.

5. Класифікація адміністративно-правових відносин в залежності від сфери їх виникнення.

6. Поняття та особливості юридичних фактів як підстави виникнення, зміни та припинення адміністративно-правових відносин.

7. Способи класифікації юридичних фактів (за правовими наслідками, за формою прояву, за способом викладення в нормах адміністративного права, за роллю в фактичному складі, за відношенням до волі людини).

Задача

Даючи характеристику адміністративно-правовим відносинам, в курсовій роботі студент написав, що однією із сторін даних відносин завжди виступає орган виконавчої влади або його представник. На думку студента, адміністративно-правові відносини завжди виникають за ініціативою органа

виконавчої влади і носять вертикальний характер. Чи правильним є міркування студента ?

Модульний контроль

Заліковий модуль 1, змістовий модуль 2.

1. В науковій літературі пропонується різноманітне групування (класифікація) адміністративно-правових відносин:

- 1) регулятивні, охоронні;
- 2) внутрішньо апаратні, поза апаратні;
- 3) вертикальні, горизонтальні;
- 4) основні, неосновні;
- 5) двосторонні, багатосторонні;
- 6) договірні

Наведіть приклади адміністративно-правових відносин кожного виду. Які ще критерії можна використати для групування (класифікації) адміністративно-правових відносин?

2. До якої групи адміністративно-правових відносин належать наступні правовідносини:

- генеральний директор дискваліфікований судом за неналежне управління юридичною особою;
- громадянин звернувся із скаргою до Комітету по захисту прав споживача;
- самоврядна організація професійних учасників ринку цінних паперів провела перевірку скарги громадянина;
- МВС України видало ліцензію на недержавну (приватну) охоронну діяльність;
- Прокурор приніс протест на рішення судді місцевого суду про накладення адміністративного стягнення;
- Група інспекторів провела перевірку діяльності товариства на предмет відповідності законодавству про ринок цінних паперів.

Тема 3

Громадяни як суб'єкти адміністративного права.

Громадяни - найбільша група суб'єктів адміністративно-правових відносин. Основи адміністративно-правового статусу громадян України. Комплекс прав та обов'язків. Гарантії реалізації прав та обов'язків. Адміністративна правоздатність громадян. Адміністративна дієздатність громадян. Права та обов'язки громадян у сфері виконавчої влади. Звернення громадян: пропозиція (зауваження), заява (клопотання), скарга. Адміністративно-правовий статус іноземних громадян та осіб без громадянства.

Семінарські заняття

1. Громадянин України як суб'єкт адміністративного права.
2. Поняття та структура адміністративної правосуб'єктності громадян України.
3. Види прав, свобод і законних інтересів, які регулюються нормами адміністративного права.
4. Обов'язки громадян, закріплені нормами адміністративного права.
5. Особливості адміністративно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства.

Основні завдання для самостійної роботи

1. Які ознаки характеризують суб'єкта адміністративного права?
2. Що включає поняття “адміністративна деліктоздатність”?
3. В яких випадках адміністративна правоздатність може бути обмежена?
4. Як змінюється адміністративно-правовий статус громадян в умовах правового режиму надзвичайного і воєнного станів?
5. Який порядок набуття правового статусу біженця?
6. Поняття, особливості, момент виникнення адміністративної дієздатності громадян.

Задачі

1. Під час проведення медогляду в одному з навчальних закладів м. Львова було виявлено, що студент республіки Нігерії є ВІЛ-інфікований. Він відмовився виконувати приписи лікаря. Внаслідок цього студента було виключено з навчального закладу і видворений органами внутрішніх справ з України. Дайте правову оцінку цієї ситуації. Який порядок видворення за межі України встановлює чинне законодавство України?

2. Начальник податкової інспекції у Галицькому районі відмовився прийняти заяву громадянина К., мотивуючи відмову тим, що громадянин порушив Закон України “Про мови” і заява складена російською мовою. Дайте правову оцінку дій начальника районної податкової інспекції. Які права має громадянин К.?

Модульний контроль

Заліковий модуль 1, змістовий модуль 3.

1. За допомогою кругів покажіть співвідношення понять “правовий статус людини”, “правовий статус громадянина”, “адміністративно-правовий статус громадянина”, “адміністративна правосуб’єктність громадянина”.

2. Наведіть приклади індивідуальних і групових обмежень адміністративно-правового статусу громадян.

3. Запишіть приклади прав громадян України, закріплених нормами адміністративного права, прийнятих в розвиток відповідних норм Конституції (назвіть норму конституції і норму адміністративного права, прийняту в її розвиток).

Тема 4

Органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.

Поняття органів виконавчої влади. Ознаки органів виконавчої влади. Правове становище органів виконавчої влади. Класифікація органів виконавчої влади. Система органів виконавчої влади. Особливість побудови та функціонування органів виконавчої влади (розпорядництво, підпорядкованість, підконтрольність, підзвітність, координація).

Правове становище Кабінету Міністрів України. Центральні органи виконавчої влади (міністерство, державний комітет (державна служба), центральний орган виконавчої влади спеціальним статусом). Урядові органи державного управління (департаменти, інспекції, служби). Органи виконавчої влади Автономної республіки Крим. Місцеві державні адміністрації (обласні державні адміністрації, міські державні адміністрації міст Києва Севастополя, районні державні адміністрації).

Семінарські заняття

1. Поняття та види органів виконавчої влади.
2. Система органів виконавчої влади та основні засади її структурної будови.
3. Повноваження Президента у сфері виконавчої влади.
4. Кабінет Міністрів України як вищий орган виконавчої влади. Урядові комітети.
5. Центральні органи виконавчої влади.
6. Місцеві органи виконавчої влади.

Основні завдання для самостійної роботи

1. Яке місце виконавчої влади в механізмі розподілу державної влади?
2. Які зміни відбулися в системі центральних органів виконавчої влади?
3. Яку роль виконують колегії центральних органів виконавчої влади?
4. Які органи виконавчої влади створені в Автономній Республіці Крим?
5. Які органи виконавчої влади є колегіальними?

Задача

1. Комітет з контролю за наркотиками при Міністерстві охорони здоров'я здійснював свою діяльність за рахунок коштів, отриманих від суб'єктів господарювання за видані ним сертифікати на здійснення імпортно-експортних операцій з наркотичними і психотропними засобами, що було встановлено під час ревізії Головного контроль-ревізійного управління.

Чи правомірними були дії комітету? Дайте правову оцінку даної ситуації.

Модульний контроль

Заліковий модуль 1, змістовий модуль 4.

1. Вкажіть, хто може скасувати рішення голови обласної державної адміністрації, яке суперечить Конституції та законам України:

- а) Міністр юстиції України;

- б) начальник управління юстиції області;
- в) Кабінет Міністрів України;
- г) Верховна Рада України;
- д) Президент України;
- ж) Прем'єр-міністр України;
- з) обласна рада ?

2. Назвіть структурні підрозділи органів виконавчої влади:

- а) юридичний відділ Львівської обласної держадміністрації;
- б) обласний відділ охорони здоров'я;
- в) районний відділ внутрішніх справ управління внутрішніх справ;
- г) відділ звернень громадян Секретаріату Кабінету Міністрів України;
- д) виконавчий комітет Харківської міської ради;
- ж) відділ по боротьбі з корупцією та безпеки державної податкової адміністрації у Львівській області;
- з) управління державної служби у Харківській області?

Змістовий модуль 5

Основні завдання для СРС за змістовними модулями 1, 2, 3, 4

1. Державне управління і державна влада.
2. Президент України як суб'єкт адміністративного права.
3. Державні службовці як суб'єкти адміністративного права.
4. Об'єднання громадян як суб'єкти адміністративного права.

Модульний контроль знань за змістовними модулями № 1, 2, 3, 4, 5 (заліковий модуль №1) здійснюється у формі тестування.

Тема 6

Форми державного управління

Поняття «форми державного управління». Правові форми державного управління. Неправові форми державного управління. Видання нормативних актів управління. Виданні індивідуальних (ненормативних, адміністративних) актів управління. Проведення організаційних заходів. Здійснення матеріально-технічних операцій.

Поняття правових актів державного управління. Ознаки та юридичне значення актів управління. Підзаконність актів управління. Класифікація актів державного управління. Акти Президента України. Акти Кабінету Міністрів України. Акти центральних органів виконавчої влади. Акти місцевих органів виконавчої влади. Акти органів місцевого самоврядування.

Вимоги до правових актів управління. Вимоги загального характеру. Спеціально-юридичні вимоги. Організаційно-технічні вимоги.

Дія актів державного управління. Зміна, припинення, зупинення та скасування актів управління.

Адміністративний договір як форма державного управління.

Семінарські заняття

1. Поняття та ознаки акту органів виконавчої влади.
2. Види і функції актів.
3. Вимоги, що ставляться до правових актів органів виконавчої влади.
4. Порядок розробки, прийняття, опублікування та введення в дію актів органів виконавчої влади.

Основні завдання для самостійної роботи

1. Які фактори обумовлюють вибір тієї чи іншої форми державного управління.
2. Поясніть в чому полягає зв'язок форми управління з процедурою її реалізації.
3. Чому встановлення норм права (правотворчість) є специфічною формою діяльності органів виконавчої влади.
4. В чому виражається підзаконність актів органів виконавчої влади?
5. В чому відмінність між правовими актами управління та іншими правовими документами (довідками, актами ревізії, протоколами, доповідями записками)?

6. Чи може бути адміністративний акт законним, економічним, але недоцільним, і навпаки, недоцільним, але законним?

7. В чому відмінність між відміною акту та його анулюванням?

Задачі

1. Розпорядженням Голови Самбірської районної державної адміністрації від 10.12.2003 р. спеціаліста І-ї категорії відділу містобудування і архітектури було переведено на посаду начальника відділу житлово-комунального господарства райдержадміністрації.

Дайте правову оцінку даної ситуації. Визначте порядок скасування адміністративних актів.

2. Розпорядженням Голови Городоцької районної державної адміністрації було виділено кошти на утримання футбольної команди за рахунок коштів, передбачених в районному бюджеті по програмі “Селекція в тваринництві”. Визначте, чи законним є даний акт.

Модульний контроль

Заліковий модуль 2, змістовий модуль 6.

1. Визначте основні властивості правових актів державного управління:

А) Юридичні акти державного управління є формою державного управління.

Б) Це волевиявлення органів державного управління.

В) Необхідність і своєчасність.

Г) Державний владний характер.

Д) Їх безстрокова дія.

2. До основних властивостей правових актів державного управління належать:

А) Приймаються винятково повноважними суб'єктами державної управлінської діяльності.

Б) Визначають правила належної поведінки у сфері державного управління.

В) Це одностороннє волевиявлення повноважного суб'єкта державного управління.

Г) Їх дія обмежена певним часом.

Д) Діють на певній території держави.

Тема 7

Адміністративно-правові методи

Поняття адміністративно-правових методів управління. Характерні риси методів управління. Види адміністративно-правових методів. Загальні та спеціальні методи управління. Наукові і ненаукові. Державні і громадські. Прямого і непрямого впливу. Демократичні і диктаторські. Адміністративні і економічні. Методи переконання та примусу.

Адміністративний примус та його види. Характерні риси адміністративного примусу. Заходи адміністративного примусу. Заходи адміністративного запобігання (адміністративно-попереджувальні заходи). Заходи припинення правопорушень. Заходи припинення загального призначення. Заходи припинення спеціального призначення. Адміністративні стягнення.

Семінарські заняття

1. Поняття, особливості і види методів діяльності органів виконавчої влади.
2. Переконання – один із основних методів діяльності органів виконавчої влади.
3. Адміністративний примус: поняття, особливості та види.
4. Характеристика заходів адміністративного примусу.

Основні завдання для самостійної роботи

1. Від чого залежить вибір того чи іншого методу діяльності органів виконавчої влади?
2. В чому сутність методу переконання?
3. Що є підставою застосування заходів адміністративного примусу?
4. Чому адміністративно-запобіжні заходи можна вважати примусовими?
5. Які заходи адміністративного примусу застосовуються до юридичних осіб?

Задачі

1. Сержант міліції Хоміюк і позаштатний працівник міліції Чорній затримали небезпечного злочинця, який чинив їм опір з використанням холодної зброї. При затриманні працівники міліції не постраждали.

Які заходи заохочення можуть бути вжиті до цих працівників?

2. Громадянин Кравців після відбування встановленого строку покарання за вчинення, умисного злочину, був звільнений з місця позбавлення волі і щодо нього суддею було встановлено адміністративний нагляд строком на 1 рік. Гр.Кравців не погодившись із цим рішенням, подав скаргу у прокуратуру.

Який вид адміністративного примусу застосовано. Чи були в гр.Кравціва підстави для скарги?

Модульний контроль

Заліковий модуль 2, змістовий модуль 7.

1. При оголошенні надзвичайного стану у зв'язку з ситуаціями техногенного характеру державні органи можуть вживати таких заходів:

- Тимчасово або безповоротно евакуювати людей з місць, небезпечних для проживання;

- Встановлювати карантин та проводити інші обов'язкові санітарні та протиепідемічні заходи;

- Запроваджувати особливий порядок розподілу продуктів харчування і предметів першої необхідності;

- Усувати від роботи на період НС, в разі неналежного виконання їхніх обов'язків, керівників державних підприємств, установ та організацій.

До яких видів яких видів адміністративно-правового примусу належать ці заходи?

2. Випишіть із нормативно-правових актів приклади наступних заходів адміністративного примусу:

а) примусове обстеження;

б) примусове вилучення;

в) призупинення діяльності;

г) примусовий огляд;

д) адміністративне обмеження.

Тема 8

Адміністративна відповідальність

Поняття адміністративної відповідальності. Основні риси адміністративної відповідальності. Законодавчі основи адміністративної відповідальності. Підстави адміністративної відповідальності. Адміністративне правопорушення (проступок) та його ознаки. Склад адміністративного правопорушення. Об'єкт адміністративного правопорушення. Об'єктивна сторона адміністративного правопорушення. Суб'єктивна сторона адміністративного правопорушення. Суб'єкт адміністративного правопорушення.

Загальні правила накладення адміністративного стягнення. Обставини, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення. Обставини, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення. Строки притягнення до адміністративної відповідальності.

Адміністративна відповідальність юридичних осіб.

Дисциплінарна відповідальність. Підстави дисциплінарної відповідальності.

Семінарські заняття

1. Поняття, особливості та принципи адміністративної відповідальності. Її місце в системі юридичної відповідальності.

2. Нормативна підстава адміністративної відповідальності. Адміністративний проступок як фактична підстава адміністративної відповідальності та його ознаки.

3. Склад адміністративного проступку. Об'єкт та об'єктивна сторона адміністративних проступків.

4. Суб'єкти та суб'єктивна сторона адміністративних проступків.

5. Адміністративні стягнення та їх види. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх за вчинення адміністративних проступків.

6. Накладення адміністративних стягнень.

Основні завдання для самостійної роботи

1. Назвіть принципи адміністративної відповідальності та розкрийте їх зміст.

2. У яких випадках можливе звільнення особи, яка скоїла адміністративне правопорушення від адміністративної відповідальності?

3. У чому особливість адміністративної відповідальності неповнолітніх, військовослужбовців, іноземців?

4. Вкажіть обставини, що виключають адміністративну відповідальність.

5. Які перспективи удосконалення та подальшої систематизації законодавства про адміністративну відповідальність.

Задачі

1. Головний лікар воєнного госпіталю полковник Гусев Н. із сином Сергієм, якому виповнилось 16 років, на службовій машині з водієм Птічкиним в суботу 29 липня 2003р. виїхав на полювання. Гусєви полювали вдало, а

Птічкін ні разу не влучив у ціль. Після полювання вони розпалили багаття. У зв'язку з цим головний лісничий Суслов склав три протоколи про порушення правил пожежної безпеки в лісах. Тут же на місці він виніс постанову про накладення на Гусева Н., Гусева С. і Птічкіна адміністративного штрафу із конфіскацією мисливської зброї. Гусев Н. оскаржив постанову про адміністративне стягнення, мотивуючи це тим, що він є військовослужбовцем і адміністративну відповідальність несе згідно із дисциплінарним статутом. Дайте правову оцінку цієї ситуації.

2. Сидоркін на своєму власному авто разом із своїм товаришем Петровим повертались із пікніка. Водії зустрічного руху подали світловий сигнал, який означає те, що на посту ДАІ працівники міліції зупиняють всіх водіїв. Сидоркін, який перебув в стані сп'яніння, передав керування свого автомобіля Петрову, так як Петров перебував в меншій стадії сп'яніння, але не мав при собі водійських прав.

На посту ДАІ працівники міліції затримали Сидоркіна і Петрова, де після медичного огляду на стан сп'яніння були складені два протоколи про вчинення адміністративного правопорушення. У своєму поясненні Сидоркін вказав, що працівники ДАІ вилучили у нього посвідчення водія неправомірно, так як він працює водієм автобуса і має, крім категорії "В" категорію "С", а без посвідчення його не допустять до роботи. Постановою суду Сидоркін був позбавлений права керування транспортним засобом категорії "В" і "С" строком на один рік. На Петрова було накладено адміністративний штраф. Дайте правову оцінку цієї ситуації.

Модульний контроль

Заліковий модуль 2, змістовий модуль 8.

1. Адміністративній відповідальності підлягають особи, які досягли віку:

- А) 12 років;
- Б) 14 років;
- В) 15 років;
- Г) 16 років;
- Д) 18 років;

2. Яка з наведених обставин не виключає адміністративну відповідальність:

- А) Неосудність особи, яка вчинила протиправне діяння;
- Б) Похилий вік особи яка вчинила протиправне діяння;
- В) Вчинення правопорушення в стані крайньої необхідності;
- Г) Вчинення правопорушення в стані необхідної оборони;
- Д) Відсутність події і складу адміністративного правопорушення.

Змістовий модуль 9

Основні завдання для СРС за змістовними модулями 6, 7, 8

1. Адміністративно – процесуальна діяльність.
2. Проведення в справах про адміністративні правопорушення.
3. Законність і дисципліна у сфері державного управління.
4. Основи адміністративно - правової організації управління економікою, соціально – культурною та адміністративно – політичною сферами.

Модульний контроль знань за змістовними модулями № 5, 6, 7 ,8 (заліковий модуль №2) здійснюється у формі тестування.

III. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Т. 1. Загальна частина/ Ред.колегія: В.Б. Авер'янов (голова). – К.: Юрид. думка, 2004. – 584с.
2. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Т. 2. Особлива частина/ Ред.колегія: В.Б. Авер'янов (голова) та ін. – К.: Юрид. думка, 2005. – 624с.
3. Адміністративне право України: Навчальний посібник/ За заг. ред. Т.О. Коломоєць, Г.Ю. Гулевської. – К.: Істина, 2007. – 216с.
4. Адміністративне право України: Навч. посіб./ Г.Г. Забарний, Р.А. Калюжний, В.К. Шкарупа. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. – 368с.
5. Адміністративне право України: Підручник/ Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, О.В. Дьяченко та ін.; За ред. Ю.П. Битяка. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 544с.
6. Адміністративна юстиція. Адміністративне судочинство: Навчальний посібник/ За заг. ред. Т.О. Коломоєць, Г.Ю. Гулевської. – К.: Істина, 2007. – 152с.
7. Адміністративна відповідальність в Україні: Навчальний посібник/ За заг.ред.доц. А.Т. Комзюка. – Харків: Ун-т внутр.справ, 2001. – 112с.
8. Адміністративна відповідальність (загальні положення та правопорушення у сфері обігу наркотиків): Навчальний посібник / За заг.ред. д-ра юрид. наук., проф. І.П. Голосніченка. – К.: КІВС, 2003. – 112с.
9. Адміністративне право України: Підручник / За заг. ред. С.В. Ківалова. - Одеса: “Юридична література”.-2003. – 896с.
10. Административное право Украины: Учебник/ Под общ.ред. С.В. Кивалова. – Х.: «Одиссей», 2004. – 880с.
11. Адміністративне право України в схемах: Загальна частина: Навчальний посібник/ Ю.П. Бияк, В.В. Зуй, В.М. Гаращук та ін. – Х.: «Одиссей», 2005. – 128с.
12. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / Автор-упорядник В.П. Тимошук. – К.: Факт, 2003. – 496с.
13. Адміністративне процесуальне (судове) право України: Підручник/ За заг. ред. С.В. Ківалова. – Одеса: Юридична література, 2007. – 312с.
14. Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод людини і громадянина: Навчальний посібник/ І.О. Іерусалімова, І.О. Іерусалімов, П.М. Павлик, Ж.В. Удовенко. – К.: Знання, 2007. – 223.
15. Бандурка О.М., Тищенко М.М. Адміністративний процес: Підручник для вищих навч. закладів. – К.: Літера ЛТД, 2001. – 336с.
16. Бевзенко В.М. Адміністративні суди України: Навчальний посібник. – К.: Алерта; КНТ, 2006. – 271с.
17. Беленчук І.А. Адміністративне право України: Навчальний посібник. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 176с.

18. Васильев А.С. Административное право Украины (Общая часть). Учебное пособие. – Харьков: «Одиссей», 2001. – 288с.
19. Ващенко С.В., Долгополова М.М. Основи адміністративного права (загальні поняття, категорії, схеми). Навчальний посібник. – Запоріжжя: Юридичний інститут МВС України, 2005. – 106с.
20. Ващенко С.В., Поліщук В.Г. Адміністративна відповідальність: Навчальний посібник. – Запоріжжя: Юридичний інститут МВС України, 2001, – 142с. Ващенко С.В., Поліщук В.Г. Проведення по виконанню постанов про накладання адміністративних стягнень: Навчальний посібник / За заг. ред. Петкова В.П. – Запоріжжя: Юридичний інститут МВС України, 2000, – 72с.
21. Ведерніков Ю.А. Шкарупа В.К. Адміністративне право України: Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 336с.
22. Гладун З.С. Адміністративне право України: Навчальний посібник. – Тернопіль, Карт-бланш, 2004. – 579с.
23. Грянка Г.В., Матвійчук В.К., Нікітін Ю.В. Адміністративне право України: практикум. – К.: «Азимут-Україна», 2004. – 144с.
24. Голосніченко І.П., Стахурський М.Ф. Адміністративний процес: Навчальний посібник/ За заг. ред. д.ю.н., проф. І.П. Голосніченка. – К.: ГАН, 2003. – 256с.
25. Гончарук С.Т. Основи адміністративного права України. Навчальний посібник. – К., 2004. – 300с.
26. Державне управління: теорія і практика/ За заг. ред. д.ю.н., проф. Авер'янова В.Б. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 432с.
27. Додін Е.В. Административная деликтология: Курс лекцій. – Одеса: АО „БАХВА”, 1997. – 116с.
28. Додін Є.В. Адміністративна відповідальність у судовому порядку: Навчально-методичний посібник. – Одеса: Юридична література, 2007. – 68с.
29. Забарний Г.Г. Калюжний Р.А. Шкарупа В.К. Адміністративне право України: Навч.пос. – К.: Вид. Паливода А.В., 2003. – 212с.
30. Ківалов С.В., Біла Л.Р. Адміністративне право України: Навчально-методичний посібник. -3-є вид., перероб. і доп. – Одеса: Юридична література, 2006. – 488с.
31. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України: Тести для самоконтролю знань студентів. – Запоріжжя, 2005. – 100с.
32. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544с.
33. Комзюк А.Т., Бевзенко В.М., Мельник Р.С. Адміністративний процес України: Навчальний посібник. – К.: Прецедент, 2007. – 531с.
34. Ківалов С.В., Біла Л.Р. Адміністративне право України: Навчально-методичний посібник. – Одеса: Юридична література, 2001. – 304с.
35. Кузьменко О.В. Адміністративна юстиція в Україні: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2007. - 156с.
36. Кузьменко О.В., Гуржій Т.О. Адміністративно-процесуальне право України: Підручник/ За заг. ред. О.В.Кузьменко. – К.: Атіка, 2007. – 416с.

37. Мосьондз С.О. Адміністративне право України (у визначеннях та схемах: Навчальний посібник). – К.: Атіка, 2008, – 272с.
38. Мосьондз С.О. Адміністративне право України у визначеннях та схемах: Навчальний посібник. – К.: Прецедент, 2006, – 176с.
39. Миколенко А.И. Административный процесс и административная ответственность. Учебное пособие. – Харьков: «Одиссей», 2004. – 272с.
40. Основи адміністративного судочинства в Україні/ Навчальний посібник для юридичних факультетів та юридичних клінік/ за заг. ред. Александрової Н.В., Куйбіди Р.О. – К.: Конус-Ю, 2006. – 256с.
41. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права/ За заг. редакцією Куйбіди Р.О., Шишкіна В.І. – К.: Старий світ, 2006. – 576с.
42. Перепелюк В.Г. Адміністративний процес. Загальна частина: Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2003. – 367с.
43. Перепелюк В.Г. Адміністративне судочинство: проблеми практики. – К: Конус-Ю, 2007. – 272с.
44. Подлінев С.Д. Адміністративна деліктологія: Навчально-методичний посібник і навчальна програма. – Одеса: Юридична література, 1999. – 59с.
45. Стеценко С.Г. Адміністративне право України: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2007. – 624с.
46. Школик А.М. Порівняльне адміністративне право: Навчальний посібник для юридичних факультетів та факультетів міжнародних відносин. – Львів: ЗЦКЦ, 2007. – 308с.

Додаткова література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст.141.
2. Кодекс адміністративного судочинства України: Науково- практичний коментар/ За ред. С.В.Ківалова, О.І.Харитонової/ Ківалов С.В., Харитонова О.І., Пасенюк О.М., Аракелян М.Р. та ін. – Х.: ТОВ „Одиссей”, 2005. – 552с.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення. – К.: Атіка, 2002. – 189с.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Науково-практичний коментар/ Р.О.Калюжний, А.Т.Комзюк, О.О.Погрібний та ін. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 781с.
5. Кодекс Украины об административных правонарушениях: Научно-практический комментарий. Издание четвертое. – Харьков: ООО “Одиссей”, 2003. – 880с.
6. Концепція реформи адміністративного права, підготовлена робочою групою Кабінету Міністрів України. – К.: „Верховенство права”, 1998. – 87с.
7. Концепція адміністративної реформи в Україні, затверджена Указом Президента України від 22 липня 1998 року № 810 // Офіційний вісник України. – 1998. - № 21. – 11 червня. – Ст.32.
8. Концепція реформування інституту адміністративної відповідальності в Україні// www.pravo.org.ua

9. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22 липня 1998р.
10. Про громадянство: Закон України від 10 січня 2001 року
11. Про об'єднання громадян : Закон України від 16 червня 1992
12. Про політичні партії : Закон України від 05 квітня 2001 року
13. Про правовий статус іноземців: Закон України від 04 лютого 1994 року
14. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 року
15. Про звернення громадян: Закон України від 02 жовтня 1996 року
16. Про боротьбу з корупцією: Закон України від 05 жовтня 1995 року
17. Про місцеве самоврядування Закон України від 21 травня 1997 року
18. Про місцеві державні адміністрації Закон України від 09 квітня 1999 р.
19. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07 червня 2001 року.
20. Про Збройні Сили України: Закон України від 6 грудня 1991 року № 1934-XII // Відомості Верховної Ради (ВВР). - 1992. - N 9. - Ст.108
21. Про міліцію: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 4. – Ст. 20.
22. Про молодіжні та дитячі громадські організації: Закон України від 1 грудня 1998 р. // www.rada.gov.ua
23. Про Національний Банк України: Закон України від 20 травня 1999 року N 679-XIV // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1999. - N 29. - Ст.238.
24. Про Представника Президента України: Закон України від 5 березня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 23. - Ст.335.
25. Про прокуратуру: Закон України від 5 листопада 1991 року № 1789-XII // Відомості Верховної Ради. – 1991. - № 53. - Ст.793
26. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998 року № 183/98-ВР // Відомості Верховної Ради. – 1998. - № 35. - ст. 237.
27. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 року // Відомості Верховної Ради. – 1992. - N 27. - Ст. 382.
28. Про столицю України - місто-герой Київ: Закон України від 15 січня 1999 року № 401-XIV // Голос України. - 1999. - 2 лютого. – С. 2.
29. Загальне положення “Про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади України”: Указ Президента України від 12 березня 1996 року № 179/96 // Урядовий кур'єр від 28.03.1996
30. Про вдосконалення роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Указ Президента України від 26.07.2005 № 1135/2005 // Офіційний вісник України. - 2005. № 30. - С. 48..
31. Про внесення змін до Схеми організації та взаємодії центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 15 грудня 2005 року № 1784/2005 // Офіційний вісник України. - 2005. - № 51. - С. 32
32. Про деякі заходи щодо оптимізації керівництва в системі центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 26 травня 2003 року // Офіційний вісник України. - 2003 - № 22. - С.6.

33. Про затвердження Загального положення про галузеве міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади України та Загального положення про функціональне міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади України: Указ Президента України від 20 березня 1995 року № 241.

34. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22 липня 1998 року, №810/98 // Урядовий кур'єр. – 1998. - № 141-142.

35. Про Апарат Прем'єр-міністра України: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2006 р. № 1451 // Офіційний вісник України. – 2006. - № 42. - С. 43.

36. Про зміни в системі центральних органів виконавчої влади України: Указ Президента від 13 березня 1999 року № 250/99

37. Про зміни у структурі центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 15 грудня 1999 року № 1573/99 // Голос України. – 1999. – 18 грудня. – С. 3.

38. Про зміну кількісного складу керівництва у системі центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 10 березня 2005 року № 455/2005 // Офіційний вісник України. – 2005. - № 11. - С. 11.

39. Про колегію міністерства та іншого центрального органу виконавчої влади: Указ Президента України від 31.12.2005 № 1902/2005 // Офіційний вісник України. - 2006. - №1. - С. 94.

40. Про Положення про дипломатичного радника центрального органу виконавчої влади: Указ Президента України від 31.12.2005 № 1901/2005 // Офіційний вісник України. - 2006. - № 1. - С. 92.

41. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 березня 2005 року "Про засади реформування системи центральних органів виконавчої влади": Указ Президента України від 10 березня 2005 року № 455/2005 // Офіційний вісник України. – 2005. - № 16. - С. 13.

42. Про систему центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 15 грудня 1999 року № 1573/99

43. Про чергові заходи щодо дальшого здійснення адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 29 травня 2001 року // Офіційний вісник України. - № 22. – 2001. – С. 30.

44. Про упорядкування структури місцевих державних адміністрацій: Розпорядження Президента України від 18 трав. 2000 р. № 821 // Офіційний вісник України. - 2000. - № 20.

45. Про затвердження Тимчасового положення про Секретаріат Кабінету Міністрів України та Тимчасового положення про Службу Прем'єр-міністра України: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 року №761 // Офіційний вісник України. - № 19. – 2000. - С. 52.

46. Про затвердження Типового регламенту місцевої державної адміністрації: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 грудня 1999 р. № 2263 // Офіційний вісник України. - № 50. –1999. - С. 77.